

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1963-1964.

21 JANVIER 1964.

Proposition de loi relative à l'exécution provisoire des jugements et arrêts rendus, sur l'action civile, par les juridictions répressives.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi actuelle ne permet pas au juge répressif d'ordonner l'exécution provisoire de sa décision, même du chef de dommages et intérêts, même s'il ne reste plus en cause que la partie civile, sauf l'exception prévue à l'article 188 du Code d'Instruction Criminelle (loi du 27 février 1956, article 3). Si cette disposition pouvait se comprendre à l'époque où l'activité des juridictions répressives consistait, presque exclusivement, dans la répression des crimes et délits, elle doit actuellement être adaptée à la réalité.

En effet, nous constatons, en fait, que l'activité principale des juridictions répressives, devient, de plus en plus, de juger les accidents du roulage.

Le plus souvent, le juge est appelé à statuer sur les dommages et intérêts dus par le prévenu à la victime de l'accident. Ces dommages et intérêts peuvent être importants, notamment dans les cas malheureusement très nombreux, d'accidents ayant entraîné, soit la mort, soit des blessures graves.

Or, en attendant que la décision soit définitive, la veuve, les enfants, et autre ayants droit du défunt, ou la victime elle-même n'ont aucun titre pour obtenir le paiement des indemnités qui leur sont dues, fût-ce pour la partie incontestablement due et reconnue comme telle dans les conclusions prises par le prévenu.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1963-1964.

21 JANUARI 1964.

Voorstel van wet betreffende de tenuitvoerlegging bij voorraad van de vonnissen en arresten door de strafgerechten gewezen op de burgerlijke vordering.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De huidige wet staat aan de strafrechter niet toe de tenuitvoerlegging bij voorraad van zijn beslissing te gelasten, zelfs niet voor de schadevergoeding en ook niet wanneer alleen nog de burgerlijke partij in het geding blijft, behoudens de uitzondering waarin artikel 188 van het Wetboek van Strafvordering voorziet (wet van 27 februari 1956, artikel 3). Een dergelijke bepaling, die te begrijpen was toen de strafgerechten vrijwel uitsluitend de misdaden en wanbedrijven te behandelen hadden, is inmiddels achterop geraakt en zou moeten worden aangepast.

Want wij zien nu dat die rechtscollages hoe langer hoe meer hoofdzakelijk verkeersongevallen te berechten krijgen.

In de meeste gevallen dient de rechter zich uit te spreken over de schadevergoeding die de verdachte verschuldigd is aan het slachtoffer van het ongeval. Die schadevergoeding kan echter hoog oplopen, vooral dan bij de — jammer genoeg zeer talrijke — ongevallen die de dood van het slachtoffer of zwaar letsel hebben veroorzaakt.

Welnu, totdat de eindbeslissing wordt gewezen, hebben de weduwe, de kinderen en andere rechtverkrijgenden van de overledene, of het slachtoffer zelf, geen enkele rechtsgrond om de betaling te verkrijgen van de hun verschuldigde vergoeding, zelfs niet voor het gedeelte dat onbetwistbaar verschuldigd is en als zodanig is erkend in de door de verdachte genomen conclusie.

Et cette décision définitive peut n'intervenir qu'après des années de procédure : instruction, Tribunal correctionnel, Cour d'appel, Cassation, etc.

Cette durée est souvent plus longue encore lorsqu'il s'agit de fixer les taux d'une incapacité permanente : recours à une expertise médicale, attente de la consolidation des blessures, puis discussion sur l'estimation de la valeur financière de la perte physiologique ou économique éprouvée.

Certes, dans le cas où la responsabilité pénale et civile du prévenu n'est pas discutée, plusieurs des compagnies d'assurances sérieuses de notre pays ont pris l'heureuse habitude de verser des provisions à la victime ou à ses ayants droit. Ce n'est malheureusement pas le cas général. Il n'est pas rare de voir certain débiteur spéculer sur les « besoins vitaux » de la victime, pour refuser le versement de provisions raisonnables, et espérer l'amener ainsi à accepter une indemnisation transactionnelle insuffisante. En attendant, la victime, ou ses ayants droit, devront au surplus exposer seuls, les frais de justice, par exemple le droit de minute sur le jugement du premier juge, les frais d'une expertise médicale, etc.

Si, devant la juridiction civile, les victimes peuvent obtenir l'exécution provisoire de la condamnation prononcée par le premier juge, en tout ou en partie, à concurrence par exemple de l'incontestablement dû, il ne paraît plus fondé de refuser le même pouvoir à la juridiction répressive : la victime n'a souvent aucun intérêt de recourir de préférence à la juridiction civile : « le criminel tient le civil en état » ; au surplus, la constitution de partie civile permet de liquider plus rapidement et plus simplement le litige, sans obliger deux juridictions différentes à examiner un même dossier.

Dans quels cas, cette exécution provisoire pourra-t-elle être ordonnée par le juge répressif ?

Nous pouvons nous en référer à la jurisprudence constante : le cas typique est celui où le principe de la responsabilité a été jugé, où seule reste en cause la fixation des dommages et intérêts.

Il en sera de même, si le prévenu ne conteste pas sa responsabilité, mais uniquement le bien-fondé total ou partiel de l'action civile.

Y a-t-il lieu de prévoir, dans le texte même de la loi, des limites au pouvoir du juge répressif ?

Cela ne nous paraît pas plus nécessaire ici, que dans le Code de procédure civile. Nous pouvons faire confiance au juge. En fait, il n'accordera l'exécution provisoire qu'en s'inspirant des raisons habituelles en matières civile ou commerciale. Cette adaptation des règles de la procédure civile, aux actions civiles de plus en plus nombreuses et importantes, soumises

En het kan voorkomen dat deze eindbeslissing slechts wordt gewezen na een jarenlange procedure : onderzoek, correctionele rechtbank, Hof van beroep, Hof van cassatie, enz.

De rechtsgang is vaak nog van langere duur wanneer het erop aankomt de percentages van een blijvende ongeschiktheid vast te stellen : geneeskundige expertise, wachten op de consolidatie van de kwetsuren, daarna bespreking over de raming van de financiële waarde van het fysiologisch of economisch verlies.

Ingeval de strafrechtelijke en burgerlijke aansprakelijkheid van de verdachte niet wordt betwist, hebben verscheidene ernstige verzekeringsmaatschappijen van ons land wel de goede gewoonte aangenomen voorschotten te storten aan het slachtoffer of zijn rechtverkrijgenden. Spijtig genoeg is dit geen algemeen gebruik. Want niet zelden speculeert de een of andere schuldenaar op « de levensbehoeften » van het slachtoffer om de storting van redelijke voorschotten te weigeren en hoopt hij aldus het slachtoffer ertoe te brengen om een onvoldoende vergoeding bij minnelijke schikking te aanvaarden. Bovendien moeten alleen het slachtoffer of zijn rechtverkrijgenden onder tusschen de gerechtskosten dragen, bijvoorbeeld het minuitrecht op het vonnis van de eerste rechter, de kosten van een geneeskundige expertise, enz.

Als de slachtoffers voor het burgerlijk gerecht de tenuitvoerlegging bij voorraad van de door de eerste rechter uitgesproken veroordeling geheel of ten dele kunnen verkrijgen, bijvoorbeeld ten belope van hetgeen onbetwisbaar verschuldigd is, dan lijkt het niet meer verantwoord dezelfde bevoegdheid te onthouden aan het strafgerecht : het slachtoffer heeft er dikwijls geen belang bij om bij voorkeur zijn toevlucht te nemen tot het burgerlijk gerecht, want het strafproces houdt het burgerlijk proces tegen. Het feit van zich burgerlijke partij te stellen maakt bovendien een snellere en eenvoudiger afwikkeling mogelijk, zonder dat twee verschillende rechtscolleges verplicht zijn een zelfde dossier te onderzoeken.

In welke gevallen kan deze tenuitvoerlegging bij voorraad door de strafrechter worden gelast ?

Wij kunnen verwijzen naar de constante rechtspraak : het typische geval is dat waarin over het beginsel van de aansprakelijkheid uitspraak is gedaan, en nog alleen moet worden geoordeeld over de vaststelling van de schadevergoeding.

Dit zal ook gelden wanneer de verdachte niet zijn aansprakelijkheid betwist, maar alleen de gehele of gedeeltelijke gegrondheid van de burgerlijke vordering.

Moet de tekst van de wet zelf grenzen stellen aan de bevoegdheid van de strafrechter ?

Dat lijkt ons hier niet noodzakelijker dan in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Wij mogen ons in dezen op de rechter verlaten. In feite zal hij de tenuitvoerlegging bij voorraad slechts toestaan op grond van de gewone redenen die in burgerlijke of handelszaken aanvaard worden. Dank zij de aanpassing van de regels van het burgerlijk procesrecht aan

aux juridictions répressives, permettra de mettre un terme à des situations souvent injustes, sinon tragiques.

P. de STEXHE.

**

Proposition de loi relative à l'exécution provisoire des jugements et arrêts rendus, sur l'action civile, par les juridictions répressives.

ARTICLE UNIQUE.

L'article 4 de la loi du 17 avril 1878 (titre préliminaire du Code d'Instruction Criminelle) est complété par un alinéa 2, libellé comme suit :

« Quand l'action civile est portée devant les mêmes juges que l'action publique, ceux-ci peuvent ordonner l'exécution provisoire de la condamnation à dommages-intérêts qu'ils prononcent ».

P. de STEXHE.

H. ROLIN.

J. OBLIN.

de burgerlijke vorderingen die in steeds groter aantal en omvang aan de strafgerechten worden voorgelegd, zal er een einde kunnen komen aan toestanden die vaak onrechtvaardig, zo niet tragisch zijn.

**

Voorstel van wet betreffende de tenuitvoerlegging bij voorraad van de vonnissen en arresten door de strafgerechten gewezen op de burgerlijke vordering.

ENIG ARTIKEL.

Artikel 4 van de wet van 17 april 1878 (voorafgaande titel van het Wetboek van Strafvordering) wordt aangevuld met tweede lid, luidende :

« Wanneer de burgerlijke vordering voor dezelfde rechters wordt gebracht als de publieke vordering, kunnen dezen de tenuitvoerlegging bij voorraad van de door hen uitgesproken veroordeling tot schadevergoeding gelasten ».